Ympäristöministeriö
Magnus Cederlöf 27.10.2017

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan liittyvät kansanedustajien tekemät toimenpidealoitteet ja niiden käsittely ympäristövaliokunnassa syksyllä 2017

Hanna Halmeenpää ym.:
TPA 25/2015 vp Toimenpidealoite lämmitysjärjestelmäinvestointien ohjaamiseksi kotimaiseen uusiutuvaan energiaan

Toimenpidealoitteessa esitetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rakennusten energiaremonttien vauhdittamiseksi laajentamalla energiatukijärjestelmä koskemaan myös asunto-osakeyhtiöitä ja pientaloasujia öljylämmitysjärjestelmien korvaamiseksi kotimaisella päästöttömällä uusiutuvalla energialla ja että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta asunto-osakeyhtiöiden ja pientaloasujien on mahdollista käyttää halutessaan useamman kuin yhden vuoden kotitalousvähennykset kerralla uusiutuvaan energiaan perustuvan lämmitystapamuutoksen toteuttamiseen.

Vastaus:
Nykytilanne
Energiatukijärjestelmä on kumottu. Asuntojen korjaus-, energia ja terveyshaitta-avustuksista annettu laki on kumottu lailla 1087/2016, joka tuli voimaan 1.1.2017. Asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) nojalla voidaan avustuksella tukea 1) hissin jälkiasentamista olemassa olevaan kerrostaloon ja liikkumisesteen poistamiseen asuinrakennuksessa 2) iäkkään tai vammaisen henkilön asunnon korjaamista kotona asumisen edistämiseksi.

Kotitalousvähennys on kalenterivuosikohtainen. Vähennys myönnetään siltä vuodelta, jona yrityksen laskun tai työntekijän palkan ja palkan sivukulut on maksettu. Jos remontti ajoittuu vuodenvaihteeseen, voi hyödyntää kotitalousvähennystä kahtena eri verovuotena maksettujen laskujen mukaan. Omavastuuosuus vähennetään molempina vuosina. Kotitalousvähennys on noussut vuoden 2017 alusta 50 prosenttiin työkorvauksen määrästä.

Ilmastosuunnitelmaan tähän liittyvät linjaukset:

- Otetaan käyttöön 10 prosentin bionesteen sekoitusvelvoite lämmityksessä käytettävään kevyeen polttoöljyyn ja toimenpannaan etupainotteisesti
  Öljyalaa velvoitetaan lisäämään myytävään lämmitysöljyyn biokomponenttia, jonka osuus nousee 10 %:iin vuoteen 2030 mennessä. Biokomponentin nosto tehdään etupainotteisesti kauden alkupuolella. Jakeluvelvoite luodaan lainsäädännön avulla.

- Parannetaan energiatehokkuutta ja edistetään uusiutuvan energian käyttöä olemassa olevassa rakennuskannassa
  Ohjauskeinoina jatketaan ja kehitetään vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten toimeenpanoa. Toteutetaan informaatio-ohjausta rakennusten energiatehokkaasta käytöstä ja hyvästä sisäilmastosta. Ympäristöministeriö jatkaa osallistumistaan Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksessa, Höylä IV-sopimuksessa ja Kutteri-sopimuksessa. Jatketaan energiatehokkuushankkeissa tarvittavien rahoitusmenettelyjen kokeilua ja kehittämistä. Informaatio-ohjausta rakennusten energiatehokkaasta käytöstä ja hyvästä sisäilmastosta toteutetaan yhteistyössä alan toimijoiden ja Motivan kanssa.

- Ohjausvaikutuksen tehostamiseksi nostetaan lämmityspolttoaineiden verotusta, kuten budjettiriihessä elokuussa 2017 sovittiin. HE lämmityspolttoaineiden energiaveron korotuksesta on parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä.
  Siirtymistä lämpöpumppuihin ja uusiutuvaan energiaan perustuviin lämmitysratkaisuihin voidaan edistää myös energiaverotusta muuttamalla. Lämmityspolttoaineiden energiaveron hiilidioksidikomponentin korotuksella voidaan parantaa vaihtoehtoisten lämmitysratkaisujen kuten lämpöpumppujen kilpailukykyä.

Ville Niinistö ym.:
TPA 41/2016 vp Toimenpidealoite kuntien omistamien öljylämmitteisten kiinteistöjen muuttamisesta maalämmölle

Toimenpidealoitteessa esitetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kannustaakseen kuntia vaihtamaan vanhat lämmitysöljykattilat uusiutuvaa energiaa käyttävään maalämpöön. Aloitteen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö käynnistäisi kolmivuotisen kampanjan kuntien omistamien öljylämmitteisten kiinteistöjen lämmitystavan muuttamiseksi maalämmölle. Informaation ja koulutuksen lisäämisen ohella tulisi selvittää, miten esimerkiksi ESCO-palvelukonseptin mukaiset rahoitusmallit saadaan laajalti käyttöön kunnissa.

Vastaus:

Nykytilanne
Energiatehokkuuteen tähtäävien investointien rahoitus voi monissa kunnissa ja kuntayhtymissä olla ongelmallista. Rahoitusongelmista johtuen monet taloudellisesti kannattavatkin energiansäästöinvestoinnit voivat jäädä toteutumatta. Tämän vuoksi energiatehokkaiden investointien rahoitukseen on saatavilla valtion tukea ja rahoitusmalleja.

ELY-keskukset ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) voivat myöntää Kuntien energiatehokkuussopimukseen tai energiaohjelmaan liittyneille kunnille energiakatselmustukea enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lisäksi energiatehokkuussopimuksiin liittyneiden kuntien tuki uusiutuvan energian kuntakatselmuksiin on enintään 60 prosenttia.

ELY-keskukset ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) voivat myöntää investointitukea muun muassa hankkeisiin, jotka edistävät energiansäästöä ja energiatehokkuutta. Pääpaino on uutta teknologiaa hyödyntävissä hankkeissa. Energiatehokkuussopimusjärjestelmään liittyneillä yhteisöillä on mahdollisuus saada tapauskohtaisen harkinnan perusteella tukea myös tavanomaisten säästöinvestointien toteuttamiseen.

Energiansäästöinvestointi voidaan rahoittaa kokonaisuudessaan myös kolmannen osapuolen rahoituksella eli niin sanotun ESCO-palvelukonseptin avulla. ESCO-palvelu on sellaista palveluliiketoimintaa, jossa ulkopuolinen energia-asiantuntija toteuttaa asiakasyrityksessä investointeja ja toimenpiteitä energian säästämiseksi. ESCO-toimija (Energy Service Company) sitoutuu sovittavalla tavalla energiankäytön tehostamistavoitteiden saavuttamiseen asiakasyrityksessä. ESCO-palvelun tarjoajana voi toimia erillinen ESCO-yritys, ESCO-toimintaa harjoittava urakoitsija, energiayhtiö ja energiatehokkaita laitteita tai järjestelmiä valmistava ja urakoiva yritys.

Kuntarahoituksen vihreä laina ja leasing on suunnattu ympäristöystävällisten investointien rahoittamiseen. Vihreää rahoitusta voi hakea investointihankkeeseen, jossa syntyy selkeitä ja mitattavia ympäristölle hyödyllisiä vaikutuksia. Vihreän rahoituksen ehdot ovat muutoin samat kuin Kuntarahoituksen muussakin rahoituksessa, mutta vihreä rahoitus on asiakkaalle tavallista lainaa tai leasingia edullisempaa ja tuo näkyvyyttä rahoitetuille hankkeille. Rahoitusta voivat hakea kunnat, kuntayhtymät, kuntien enemmistöomistuksessa olevat yhtiöt sekä yleishyödyllisen asuntotuotannon toimijat Kuntarahoituksen normaalien luotonannon edellytysten mukaisesti. Myönnettyjen vihreiden laina- ja leasingsopimusten kokonaismäärä oli 442,5 miljoonaa euroa.

Ilmastosuunnitelmaan tähän liittyvät kirjaukset:

- Valtionhallinto luopuu toimitilojensa öljylämmityksestä vuoteen 2025 ja kaikkia julkisia toimijoita kannustetaan samaan.

  Julkisilla toimijoilla tarkoitetaan tässä valtiota ja kuntia. Ilmastosuunnitelmassa ei ole mahdollista velvoittaa kuntia toimenpiteisiin, mutta kuntia voidaan kannustaa liittymään yhteiseen rintamaan valtion kanssa. Julkisten rakennusten öljynkäytöstä yli 90 % on kuntien vastuulla. On tärkeää, että valtio toimii edelläkävijänä ja kannustaa kuntasektoria siirtymään öljystä muihin lämmitysratkaisuihin. Kannustaminen voisi esim. toteutua asian edistämiseksi perustetun ohjelman kautta. Monessa HINKU-kunnassa öljylämmityksen vaihtaminen maalämpöön on osoittautunut kustannustehokkaaksi ratkaisuksi. Kuntaverkostoissa voidaan myös auttaa esimerkiksi kustannuslaskentojen laadinnassa toimen edistämiseksi.

Rami Lehto:
Toimenpidealoite TPA 63/2016 vp sähköautojen latauspisteistä

Toimenpidealoitteessa TPA63/2016vp esitetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla velvoitetaan uusien asunto-osakeyhtiöiden rakentamisen yhteydessä vähintään 10 % asukasautopaikoista varustettavaksi sähköautojen latauspisteillä.

Vastaus:

Nykytilanne

- Parhaillaan on Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltävänä komission 30.11.2016 antama ehdotus rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muuttamiseksi.
- Komissio ehdotti uusiin ja laajasti korjattaviin asuinrakennuksiin, joissa on yli 10 pysäköintipaikkaa, kaapelointia siten, että jokaiseen pysäköintipaikkaan voidaan asentaa latauspiste sähköisiä ajoneuvoja varten.
- Valtioneuvosto totesi kannassaan (U-kirje 12/2017 vp) että se suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti latausmahdollisuuksien edistämiseen uudisrakentamisen ja laajamittaisten korjausten yhteydessä.
- Euroopan neuvoston yleisnäkemys saavutettiin 26.6.2017. Sen mukaan uusiin ja laajamittaisesti korjattaviin asuinrakennuksiin, joissa on yli 10 pysäköintipaikkaa, asennetaan kaapelikanavat eli kanavat sähkökaapeleita varten, jotta jokaiseen pysäköintipaikkaan voidaan myöhemmässä vaiheessa asentaa sähköajoneuvojen latauspisteitä. Vaatimukseen liittyy pysäköintialueen sijaintia ja korjausten sisältöä koskevia reunaehtoja.
- Euroopan parlamentti muodostaa kantansa syksyn 2017 aikana, ja trilogien arvioidaan käynnistyvän syksyllä. Parlamentin valiokunnan muutosehdotukset eivät ennakoi vaatimusten helpottumista asuinrakennusten kohdalla.

Direktiivin johdosta tulisi käytännössä kaikkiin uusiin asunto-osakeyhtiöihin kaapelointi tai putkitus sähkökaapeleille sähköautojen latauspisteiden asentamista varten jokaiseen pysäköintipaikkaan. Tämä mahdollistaisi asunto-osakeyhtiölle erilaisten lataukseen soveltuvien teknisten ratkaisujen ja palvelujen käytön. Valtioneuvosto on U-kirjeessä todennut että latauspisteiden rakentamisessa tulisi voida ottaa huomioon markkinoiden kehittyminen ja se, että latauspisteiden rakentaminen on teknisesti mahdollista ja kustannuksiltaan kohtuullista.

Edelläkuvatusta johtuen voidaan katsoa, että rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muutos ja sen kansallinen toimeenpano tulee hoitamaan TPA63/2016 vp sisältämän esityksen.